

Volt politikusok levelei Kádár Jánoshoz megvont nyugdíjuk ügyében ^[1]

„Az idegen megszállás alatti, a lehetetlenség határát súroló, áldozatos megbízatásom, melynek célja a háborúból való kilépés volt, azóta sűrűn képezte teljesen elferdített módon sajtókommentárok tárgyát. Ezzel szemben a legújabb, többé-kevésbé objektív beállítások ma már ezt egészen másképpen világítják meg, ami a megenyhült politikai légkörnek is természetes folyománya.”

Bevezető

Az alábbi dokumentumok a két világháború között, illetve a II. világháború után magas pozíciót betöltött, majd a Rákosi-rendszerben félreállított, anyagilag és egzisztenciálisan ellehetetlenített, erkölcsileg meghurcolt volt politikusok kérelmeit tartalmazzák korábban megvont nyugdíjuk visszaadására. A három politikusból kettőnek pusztán megélhetése is veszélybe került, míg az elsőnek, a „koalíciós” időben miniszterelnöki tisztséget betöltő Dinnyés Lajosnak inkább csak a szolgálataihoz képes kevés megbecsülés, az elmaradt és Rákosi által megígért miniszteri fizetés elmaradása okozott gondot.

Dinnyés Lajos

(1901-1961)



Dinnyés Lajos 1901. áprilisában született Alsódobason, középbirtokos családban. Budapesten a református gimnáziumba járt, majd a keszthelyi gazdasági akadémián szerzett felsőfokú szakismereteket. 1930-tól saját birtokán kezdett gazdálkodni, ugyanebben az időben lépett be a Független Kisgazdapártba is. 1931-ben erős választási küzdelemben győzte le a kormánypárt jelöltjét, és lett az Országgyűlés Képviselőházának egyik legfiatalabb ellenzéki tagja. Egész képviselőházi működése idején szívügyének tekintette a szegények, kisparasztnak, kisbérűk, az orvosok sorsát, ugyanígy a hatalom által akkor üldözött népi írók vagy a zsidóság helyzetét.

1935-ben jelent meg vitairata „Az Átokcsatorna” címmel a Dunavölgyi Csatornáról. Ebben az írásában elemezte, miért volt szükség a csatornára, majd pedig bemutatta, hogy az átgondolatlanul megkezdett, szakszerűtlen építkezés milyen következményekkel járt, hogyan lett átok a környéken lakók számára. A szélsőjobboldali előretörést hozó 1939-es választáson nem került be a parlamentbe. Rendszeresen megjelenő cikkeiben fejtette ki német- és nyilas-ellenes nézeteit. A második világháborúban katonai szolgálatot teljesített, a német megszállás után el kellett rejtőznie, részt vett az ellenállásban is.

1945. áprilisában megválasztották parlamenti képviselőnek, képviselői helyét élete végéig megőrizte. Bekerült a Független Kisgazdapárt Országos Intézőbizottságába, de jó személyes kapcsolatokat ápolt a Magyar Kommunista Párt több vezető politikusával is. 1947-ben a kormány honvédelmi minisztere, 1947. május 31-én - Nagy Ferenc kényszerű lemondása után - pedig Magyarország miniszterelnöke lett.



Miniszterelnöki működése alatt zajlott le az egyházi iskolák államosítása, a nagybankok és a 100 főnél több munkást foglalkoztató üzemek állami tulajdonba vétele. Ez idő alatt kötötték meg a barátsági, együttműködési és kölcsönös segítségnyújtási egyezményt a Szovjetunióval és a többi szocialista országgal. Annak ellenére, hogy miniszterelnöki működése megfelelt az MKP, majd a pártegyesítés után a Magyar Dolgozók Pártja elvárásainak Nyáradi István pénzügyminiszter disszidálása után 1948. december 10-én meg kellett válnia posztjától. Ezt követően az Egyesített Mezőgazdasági Kísérleti Intézet elnöke lett, majd 1952-től az Országos Mezőgazdasági Könyvtár és Dokumentációs Központ főigazgatója. 1956. október 28-án bekerült az V. kerületi Ideiglenes Nemzeti Bizottságba. 1958. évi választások után pedig megválasztották az Országgyűlés alelnökévé. 1961-ben érte a halál.

Kádár János feljegyzése Apró Antal számára
Dinnyés Lajos korábbi miniszterelnök segítségkérésére.

Jelzet: MOL M-KS 288. f. 47. cs. 720. 6. e. - 1959. május 6.

Mint az a fenti dokumentumból látható, Dinnyés Lajos 1958 tavaszán kéréseivel Kádár Jánoshoz fordult, mert tőle remélte gondjainak megoldását, és régebbi magas pozíciójához képest megalázó mellőzöttségének orvoslását. A kettejük között zajlott beszélgetés után készítette Kádár János a „Feljegyzést Apró Antal elvtárs részére”: „Szerintem Dinnyés jelenlegi politikai magatartása is támogatást jelent a kormány számára, és mint ilyen emberre a jövőben is lehet számítani. Egyébként mi - a párt - adósai vagyunk neki régi helytállásáért, mert ő méltányos volt, a párt oldaláról pedig az akkori vezető elvtársak méltánytalanul jártak el vele szemben.”

Lakatos Géza

(1890-1967)



Erdélyi eredetű székely családban született Budapesten, 1890. április 30-án. Édesapja a Kereskedelemügyi Minisztériumban volt miniszteri tanácsos. Az általa biztosított anyagi függetlenség és biztonság azonban megszűnt a család fő korai halálával. A gyermekek iskoláztatására a katonai pálya nyújthatott lehetőséget. Ezért Lakatos Géza és ikertestvére, Kálmán a budapesti piarista gimnáziumban megkezdett tanulmányait a soproni magyar királyi honvéd főreáliskolában folytatták. Sopron után a Ludovika Akadémia volt a következő állomás, ahol 1910. augusztus 18-án hadnaggyá avatták. Néhány évi csapatszolgálat után Lakatos Géza a bécsi hadiiskolára szeretett volna kerülni, a világháború kitérője miatt ez a vágya nem teljesülhetett.

Kálmán testvérével együtt frontszolgálatra vezényelték. (Jóval később értesült róla, hogy fivére 1914 szeptemberében a galíciai hadszíntéren hősi halált halt.) A háború befejeződésekor nem esett fogságba, sikerült hazatérnie az olasz frontról. 1919-ben a proletárdiktatúra kikiáltása után a volt katonatiszteket kötelezték a Vörös Hadseregbe való jelentkezésre. A Vörös Hadsereg vezérkarának vezérkari főnöke Stromfeld Aurél lett (Lakatos Géza egykori tanára a Ludovika Akadémián), aki a katonai kérdésekben járatlan Böhm Vilmos mellé osztotta be katonai tanácsadónak. A sikeres felvidéki hadjárat után azonban Lakatos Géza (Stromfeld Aurélhoz hasonlóan) még júniusban elhagyta a proletárdiktatúra hadseregét.

Az összeomlás után Budapesten szolgálatra jelentkezett nemzeti hadseregbe. Itt különböző beosztásokban szolgált, majd a Ludovika Akadémia tisztí továbbképző tanfolyamára került hallgatónak. 1923-tól a honvéd vezérkari főnökségre kapott beosztást. 1927-ben nyolc hónapig Párizsban, az *Institut du Panthéon*ban tökéletesítette francia nyelvtudását, majd Prágában, a magyar nagykövetségen katonai attaséként lényegében hírszerzéssel töltötte a következő hat évet.

Prágai működésének befejeződése után több csapategység parancsnoki beosztásában szolgált, majd 1943 májusában a Magyar Királyi Honvéd Megszálló Erők parancsnokává nevezték ki. Beosztása lehetőséget nyújtott arra, hogy megismerje a magyar-német katonai viszonyt. Ekkoriban került esetenkénti munkakapcsolatba Horthy Miklóssal is. A német hadvezetéssel igyekezett korrekt kapcsolatokat ápolni, mégis akadtak súrlódások a két fél között. Ennek valószínű oka az volt - emlékiratai szerint -, hogy nem kívánt a német hadvezetés parancsainak pusztá végrehajtójává válni, igyekezett a magyar érdekeket képviselni, csapatait védeni, teljesíthető parancsok végrehajtására alkalmazni őket. Valószínűleg ez lehetett az oka, hogy 1944-ben Horthy Miklós őt kívánta kinevezni honvéd vezérkar főnökévé, német nyomásra azonban Vörös János lett a kiválasztott.



Mikor 1944 augusztusában Horthy Miklós döntött a Sztójay-kormány felváltásáról egy olyan kormánnyal, amelyik képes kivezetni az országot a háborúból, a kormányzó e feladat megoldására a már korábban kiszemelt Lakatos Gézát találta a legalkalmasabbnak, és 1944. augusztus 29-én kinevezte miniszterelnökké.



Mint ismeretes, bár Horthy Miklós megbízottai 1944. október 11-én, Moszkvában aláírták az előzetes fegyverszüneti megállapodást, az ügyetlenül „előkészített” kiugrási kísérlet nem sikerült, és német nyomásra a kormányzó Szálasi Ferencet nevezte ki miniszterelnökké.

Ez a fordulat Lakatos Géza addig pályáját derékba törte. 1944 végén a nyilasok letartóztatták, a háború végén pedig a szovjetek is internálták egy időre. Kihallgatások sorozata után szabadult csak ki, ezután teljes visszavonultságban élt Borsod megyei Nyomáron, felesége birtokán.

1949-ben az akkor már Budapesten lakó, földnélküli tábornoktól nyugdíját is megvonták, 1951. június 20-án pedig kitelepítették a Tisza mellett fekvő Hajdu megyei Egyekre. Innen csak a Nagy Imre kormány beiktatása után, 1953-ban térhetett vissza - megromlott egészségi állapotban - Érdre, unokafivérének a házába. Budapestre csak 1956-ban költözhetett vissza. Az ötvenes években - a kitelepítés alatt is - kendőfestésből tartotta el magát, s ezen kívül a legkülönbözőbb rajzolás és festési munkákat vállalta el lányával együtt, aki szakképzett grafikus volt. 1957 tavaszán kormányrendelet jelent meg a törvénytelenül megvont nyugdíjak rendezéséről. Lakatos Géza először havi 400, majd 500 forint nyugdíjat kapott. Felesége 1960-ban bekövetkezett halála után, 1965-ben követte 1956 novemberében Ausztráliába távozó fiát és lányát. Adelaide-ben hunyt el 1967-ben.

Lakatos Gézát 1960-ban felkereste a belügyminisztérium politikai főosztályának két nyomozója, hogy az akkoriban titokban Izraelbe hurcolt Adolf Eichmann perének kapcsán tegyen tanúvallomást Veesenmayerről, a német birodalom magyarországi helytartójáról. Mint visszaemlékezésében írja: „a felvett vallomás mellett „Az” kívánták, közöljek velük minden olyan adatot, mely a hitleri Németországnak a magyar katonai, politikai és gazdasági ügyekben való beavatkozását bizonyítja.” Mivel Lakatos Géza ellene irányuló cikkeket, sajtótámadások miatt vonakodott teljesíteni a „kérést”, ezért nyugdíjának felemelését, kíváncsi-útlevét megszerzését helyezték kilátásba számára. Lakatos végül elkészítette a kívánt összeállítást, de a belügyesek „egyszerre megfeledeztek ígéreteikről.” Vélhetően nem függetleníthető ettől az esettől Lakatos Géza 1963. október 23-án Dobi Istvánnak az Elnöki Tanács elnökének írt nyugdíj-kérelme. Lakatos Géza - hivatkozva 1944-ben betöltött magas állására, és akkori bátor helytállására - kérte méltányos nyugdíj megállapítását. Dobi a levelet - támogatólag - eljuttatta Kádár Jánosnak a Minisztertanács elnökének, aki kézírással a következő feljegyzést írta a levélre Kállai Gyula miniszterelnök-helyettesnek adresszálvá:

„Kállai elvtársnak

Egyetértek Dobi elvtárs javaslatával. Lakatosot be kell hívatni, meg kell halgatni. [!] A körülményeit megvizsgálni, javítani kell azokat.

Ma már egy volt főispán hasonló ügyét szignáltam hozzátok. Úgy gondolom, hogy ezek az ügyek a kormányapparátus ügyei, de ezen belül jó, ha a Te irodád intézi, mert így Népfrent-jelleget is kap, ami hasznos.

Üdv.

Kádár XI. 2.

U. i.: Ez ügyben is értesítést kérek. K. J.”

**Lakatos Géza, volt miniszterelnök kérelme nyugellátásának felülvizgálatára.
Dobi István levele, Kádár János megjegyzése.**

Jelzet: MOL XIX-A-2-ss-KJ/1378-1958 (10. d.) – 1963. október 23.

A következő levél Lakatos Géza kérésének elbírálását és az ügy elintézését dokumentálja, hogy Lakatos Gézát Kádár János feljegyzése nyomán valóban behívta Kállai Gyula titkárságának a munkatársa. A címzés is sokatmondó, hiszen a levél Lakatos Géza *ny. miniszterelnök*nek szól!



A(z) Adobe Flash Player érték már nem támogatott

Az utolsó forrás tanúsága szerint pedig az ügyintéző értesíti a miniszterelnök titkárát, Várkonyi Pétert Lakatos Géza és Futó József ügyének elintézéséről, azaz nyugdíjuk 1500 forintra emeléséről.



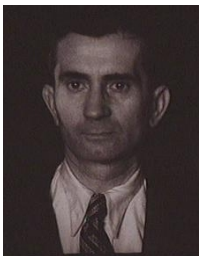
A(z) Adobe Flash Player érték már nem támogatott

Id. Antall József

(1896-1974)

Antall József 1896. március 28-án született a Devecser közelében fekvő kis faluban, a Veszprém megyei Orosziban. A gimnáziumot Lőcsén kezdte, majd tanulmányait a pesti piaristáknál folytatta. Az első világháború kirobbanásának évében tett érettségi vizsgát, majd bevonult katonának. Frontszolgálatra vezényelték, 1915-ben Oroszországban fogságba esett.

Az orosz fogságból visszatérve a budapesti tudományegyetemen jogi tanulmányokat folytatott, ezek befejeztével köztisztviselő lett. Dolgozott a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumban, a Pénzügyminisztériumban, majd 1932-től a Belügyminisztériumban, ahol elsősorban szociális ügyek intézése lett a feladata.



Részt vett az Egri Magyar Norma elnevezésű szociális modell kidolgozásában. Feladatai közé tartozott nagy tömegügyek intézése (hadikölcsön, inségakciók, elemi csapások).

Az 1930-s évek végétől a menekültügy megszervezése és irányítása az ő hatáskörébe került. 1938-tól egyre nagyobb tömegben érkeztek erdélyi magyarok Magyarországra, Észak-Erdély visszacsatolása után pedig jelentős népmozgás indult meg oda- és vissza, amelynek irányításával Antall Józsefet bízták meg. 1941-ben megbízták a bukovinai székelyek betelepítésével, több akciót szervezett a történelmi határon túli szórványmagyarság Magyarországra hozására. 1938-1939-ben Ausztriából és Csehországból érkezett Magyarországra a menekültek egy nagyobb hulláma, ők részben politikai menekültek, részben zsidó származásúak voltak. Utóbbiak mentése miatt a német külügyminisztérium is tiltakozott. 1939 őszén 3-5000 fő lengyel zsidó keresett menedéket Magyarországon. Antall József utasítására nem zsidóként vették őket nyilvántartásba, mindenki keresztény papírokat kapott. Ezt az első hullámot 1941-ben újabb nagyszámú zsidó menekült követte. Elhelyezésükről Budapesthez közeli településeken gondoskodtak, a gyerekeknek és a fiataloknak iskolákat szerveztek. Más nemzetek fiai is menedékre találtak Magyarországon (francia, angol, holland, belga), közülük a legnagyobb lélekszámú menekültcsoport a franciáké volt (4-5000 fő). A német megszállás után, 1944. március 22-én megalakult a Sztójay-kormány, Antall József

azonnal benyújtotta lemondását. A menekültekkel kapcsolatos tevékenységére vonatkozó iratokat megsemmisítette, illetve kisebb részben elrejtette. A Gestapo azonnal letartóztatta a lengyel menekültek vezetőit, velük egy időben Antall József is börtönbe került, ahonnan a Lakatos-kormány megalakulása után csak Horthy közbenjárására szabadult ki. Antall József a háború utolsó évét Somlón vészelte át családjával.

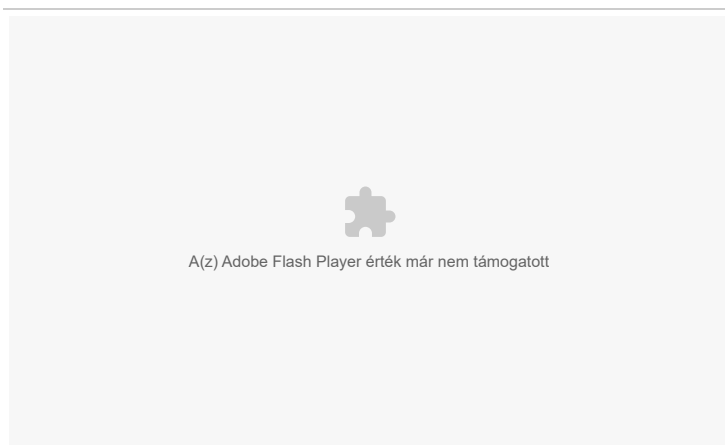
1931-ben alapító tagja volt a Független Kisgazdapártnak, így 1945 nyarától ismét itt kezdett el aktívan dolgozni. A párt képviselőjében újjáépítési államtitkár, majd újjáépítési miniszter lett, 1946. április-májusban pénzügyminiszteri funkciót is betöltött. 1948-ig az FKGP pártigazgatója volt.

November 16-án tették le az esküt az ország első végleges kormányának tagjai. Tildy Zoltán, Rákosi Mátyás, Szakasits Árpád, Gerő Ernő, Ries István, Bán Antal, Gyöngyösi János, Gordon Ferenc, Antall József, Bárányos Károly, Kovács Béla, Rónai Sándor, Dobi István, Keresztury Dezső, Nagy Imre, Molnár Erik. A pártok erőviszonyainak megfelelő összeállítású koalíciós kormány igen nehéz időben, de az ország osztatlan bizalmának birtokában lép hivatalába.

Filmhíradók Online

A kommunista hatalomátvétel után az 1949-ben megtartott első egypárti választáson a rendszerrel együttműködő kisgazda politikusok egyikeként ismét országgyűlési képviselővé választották, a ciklust kitöltve az is maradt 1953-ig. 1953 után miniszteri nyugdíját megszüntették, csak igen szerény közsolgálati nyugdíjából élt. 1956-ig inkább szülőfalujában élt, s csak 1956 októberében költözött vissza Budapestre. A kisgazdapárti politikusok lakásában találkoztak, és a párt újjászervezésén dolgoztak. Ezek a remények 1956 végére szertefoszlottak, 1957-től haláláig visszavonultan élt. Régi lengyel barátai gyakran, sőt a lengyel nagykövetség is megkereste, a lengyel televízió beszélgetést vett vele filmre, a vele készült interjút lengyel újságok közölték. 1974. július 24-én, Budapesten érte a halál.

Utolsó forrásunk id. Antall József köszönetnyilvánító levele, amit Kádár János miniszterelnöknek címezett. A rövid levélből kiderül, hogy 1962 márciusában Antall József - múltbeli politikai magatartására hivatkozva - kérelmezte nyugdíjának méltányos szintre emelését. A levélhez csatolt rövid, kézírásos feljegyzés rögzíti, hogy az ügy előzményeit Kállai Gyulának küldték el.



Id. Antall József kérelme Kádár János miniszterelnöknek kivételes nyugdíj megállapítása érdekében.

Jelzet: MOL XIX-A-2-ss-KJ/292-1957 (2. d.) - 1962. június 5.

Címkék:

[Kádár János](#) ^[2]

[Független Kisgazdapárt](#) ^[3]

[Dinnyés Lajos](#) ^[4]

[Antall József](#) ^[5]

[Magyar Kommunista Párt](#) ^[6]

[Nagy Ferenc](#) ^[7]

[Magyar Dolgozók Pártja](#) ^[8]

[Kállai Gyula](#) ^[9]

[Apró Antal](#) ^[10]

[Lakatos Géza](#) ^[11]

Kiadás: 12. évfolyam (2012) 3. szám

Forrás webcím: https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/volt_politikusok_levelei_kadar_janoshoz_megvont_nyugdijuk_ugyeben.html

Hivatkozások

[1] https://www.archivnet.hu/hetkoznapok/volt_politikusok_levelei_kadar_janoshoz_megvont_nyugdijuk_ugyeben.html

[2] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kadar-janos>

[3] <https://www.archivnet.hu/cimkek/fuggetlen-kisgazdapart>

[4] <https://www.archivnet.hu/cimkek/dinnyes-lajos>

[5] <https://www.archivnet.hu/cimkek/antall-jozsef>

[6] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-kommunista-part>

[7] <https://www.archivnet.hu/cimkek/nagy-ferenc>

[8] <https://www.archivnet.hu/cimkek/magyar-dolgozok-partja>

[9] <https://www.archivnet.hu/cimkek/kallai-gyula>

[10] <https://www.archivnet.hu/cimkek/apro-antal>

[11] <https://www.archivnet.hu/cimkek/lakatos-geza>